

**XXIX ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ ІСТОРИКІВ НАУКИ,
ТЕХНІКИ І ОСВІТИ ТА СПЕЦІАЛІСТІВ
НА ТЕМУ «НАУКА ДЛЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ»**

---

19 квітня 2024 р. в межах Міжнародного молодіжного симпозіуму з історії науки і техніки «Пріоритети української науки» відбулася XXIX Всеукраїнська наукова конференція молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів на тему «Наука для відбудови України». У зв'язку із воєнним станом, оголошеним унаслідок російсько-української війни, конференцію проведено в онлайн-режимі. Організаторами стали: Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України (ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України»), Українське товариство істориків науки, Рада молодих учених при МОН України, Центр досліджень з історії науки і техніки імені О.П. Бородіна Державного університету інфраструктури та технологій, Державний політехнічний музей імені Бориса Патона при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», Інститут біохімії імені О.В. Палладіна НАН України, Меморіальний музей О.В. Палладіна, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Музей історії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Науково-дослідний інститут астрономії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Музей астрономії імені М.П. Барабашова НДІ астрономії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, Центральний державний науково-технічний архів України.

На конференції розглянуто питання: значення науки для суспільної практики та подолання труднощів кризових періодів; наука і техніка як феномен національної та світової культури; світоглядне та патріотичне значення історії науки і техніки; пріоритетні результати вчених України в галузі природничих, технічних і суспільних наук; історична біографістика вчених і організаторів науки; популяризація науки та музеєзнавство, науковий підхід до збереження історичної спадщини; шляхи підвищення престижу інтелектуальної праці; соціальні виклики сучасного технологічного світу.

Тематику доповідей згруповано за секціями: «Історія становлення фізико-математичних наук і астрономії в Україні та світі», «Розвиток тех-

нічних наук і технологій в Україні у світовому контексті», «Історико-наукові дослідження розвитку медико-біологічних, сільськогосподарських наук та наук про землю», «Етапи розвитку суспільно-гуманітарного знання: історичні, філософські, економічні та педагогічні науки».

На урочистому відкритті конференції з привітаннями виступили члени Оргкомітету та гості: від Українського товариства істориків науки та ДУ «ІДНТПІН ім. Г. М. Доброва НАН України» — д-р іст. наук, завідувач відділу історії та соціології науки і техніки *А.С. Литвинко*; від Центру досліджень з історії науки і техніки імені О.П. Бородіна — д-р біол. наук, професор *О.Я. Пилипчук*; від кафедри українознавства, культурології та історії науки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» — д-р іст. наук, професор, завідувач кафедри *О.Є. Тверитникова*; від Державного політехнічного музею імені Бориса Патона при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» — директор *Н.В. Писаревська*; від Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара — д-р іст. наук, професор *В.С. Савчук*; від Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України — д-р іст. наук, професор, провідний науковий співробітник *В.М. Скляр*; від Міжнародного Енциклопедичного бюро з фізики — д-р фіз.-мат. наук, професор *В.А. Шендеровський*.

У конференції взяли участь 92 учасники з 14 міст України, Румунії, Канади, Німеччини та Великої Британії, які представили 76 наукових доповідей. Це Київ (58), Житомир (3), Дніпро (1), Одеса (1), Харків (18), Галич (1), Черкаси (2), Кропивницький (1), Краматорськ (1), Майнц (Німеччина) (1), Ніжин (2), Норідж (Велика Британія) (1), Брашов (Румунія) (1), Монреаль (Канада) (1). Серед них — 20 докторів і 28 кандидатів наук.

Представлено 31 організацію, зокрема 10 наукових установ — Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», Інститут фізики НАН України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, Центр гуманітарної освіти НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, Інститут агроекології і природокористування НААН України, Інститут кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України, Державна наукова установа «Книжкова палата України ім. І. Федорова», Центральний державний науково-технічний архів України (м. Харків); 11 закладів вищої освіти — Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «КПІ імені Ігоря Сікорського», Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Державний університет інфраструктури та технологій, Центральноукраїнський державний університет імені В. Винниченка (м. Кропивницький), Черкаський державний технологічний університет, Київський академічний університет,

Державний університет «Житомирська політехніка», Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Трансільванський університет (м. Брашов, Румунія), Університет МакГілла (м. Монреаль, Канада); 3 середні та спеціальні навчальні заклади — Відокремлений структурний підрозділ «Одеський автомобільно-дорожній фаховий коледж Національного університету “Одеська політехніка”», Київський професійно-педагогічний коледж ім. А. Макаренка, Ліцей м. Норідж (Велика Британія); 2 музеї — Державний політехнічний музей імені Бориса Патона при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», Ніжинський краєзнавчий музей ім. І. Спаського; 2 бібліотеки — Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»; 2 науково-просвітницькі організації — Національна спілка краєзнавців України, Національний заповідник «Давній Галич»; 1 підприємство — ТОВ «НВП Краматорський завод енергетичного машинобудування».

Серед авторів матеріалів конференції — відомі вчені (доктори та кандидати наук, професори й доценти) та молоді дослідники (докторанти, аспіранти, магістри, студенти та ліцеїсти), що сприяє ефективному обміну досвідом наукової праці. На початку конференції було заслухано блок пленарних доповідей: «*Industrialization and de-industrialization in Romania. Case studies in Brasov county*» (проф. Е. Хелереа, Трансільванський університет, м. Брашов, Румунія); «Науково-організаційна діяльність Г.М. Доброва в галузі історії науки і техніки (до 95-річчя від дня народження вченого)» (А.С. Литвинко, д-р іст. наук, завідувач відділу історії та соціології науки і техніки; Ю.О. Храмов, д-р фіз.-мат. наук, професор, головний науковий співробітник ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ); «80 років електронного парамагнітного резонансу: історія відкриття явища та наукова школа М.Ф. Дейгена» (Д.В. Савченко, д-р фіз.-мат. наук, професор, завідувач кафедри загальної фізики та моделювання фізичних процесів, НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», м. Київ); «Тунельний ефект — лакмусовий папірець квантовості нашого світу в світлі полісистемності фізичної теорії» (О.М. Габович, д-р фіз.-мат. наук, головний науковий співробітник, Інститут фізики НАН України; В.І. Кузнецов, д-р філос. наук, головний науковий співробітник, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, м. Київ); «До історії Харківської обсерваторії: наукова біографія астронома Леоніда Шингарьова (1910—1970)» (М.А. Балишев, д-р іст. наук, директор Центрального державного науково-технічного архіву України, м. Харків); «Австрійський палеозоолог Мельхіор Неймайр (1845—1890) — засновник вчення про вимирання організмів» (О.Я. Пилипчук, д-р біол. наук, професор, Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ); «Професор Євген Храпливий — організатор ко-

оперативного і просвітницького руху й суспільної агрономії у Галичині» (О.В. Полевецька, інженер; В.А. Шендеровський, д-р фіз.-мат. наук, професор, Інститут фізики НАН України, м. Київ); «Колегіальні та співтворчі принципи оцінки наукових знань» (Л.В. Рижко, д-р філос. наук, провідний науковий співробітник, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ); «Значущість доробку української гуманітарної наукової еліти у формуванні національної ідентичності та її трагічна доля у 30-ті рр. ХХ ст.» (В.М. Скляр, д-р іст. наук, професор, провідний науковий співробітник, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, м. Київ); «Memory. Особливості збереження пам'яті на сучасному етапі» (Н.В. Писаревська, директор Державного політехнічного музею імені Бориса Патона при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», м. Київ); «Валентина Радзимовська: українська науковиця та громадська діячка» (Г.В. Дефорж, д-р іст. наук, професор, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький); «Основні аспекти розвитку візуальної культури фотографії» (О.Л. Храмова-Баранова, д-р іст. наук, професор, Черкаський державний технологічний університет; В.С. Шкретій, аспірантка, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ); «Науково-практичний досвід школи харчування людини університету МакГілл (Монреаль, Канада) та перспективи співробітництва» (Є.О. Чала, магістр, Університет МакГілл, Школа харчування людини, м. Монреаль, Канада; Н.І. Адамчук-Чала, д-р біол. наук, старший науковий співробітник, Інститут агроєкології і природокористування НААН; В.І. Назаренко, д-р біол. наук, старший науковий співробітник, Інститут біохімії імені О.В. Палладіна НАН України, м. Київ); «Роль університетів у розвитку науки на теренах України упродовж ХІХ ст.» (О.Є. Тверитникова, д-р іст. наук, професор, завідувачка кафедри українознавства, культурології та історії науки, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»).

Учасники секційних засідань схвально оцінили змістовні виступи на теми: «Організатор авіаційної справи і підготовки авіафахівців у Київському політехнічному інституті, ректор КПІ в 1921—1929 роках Вікторін Бобров: віхи біографії» (В.В. Татарчук, Державний політехнічний музей імені Бориса Патона при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»); «Професор В.В. Пілінський: науково-педагогічна, громадська та культурно-просвітницька діяльність ученого» (Т.І. Озоженко, Р.М. Шведін, Державний політехнічний музей імені Бориса Патона при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», м. Київ); «Ризики, пов'язані з атомними об'єктами: історичний та суспільний аспекти» (Г.Т. Іванова, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ); «Актуальні питання формування особового фонду члена-кореспондента НАН України

О.М. Боголюбова в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського» (О.І. Ємчук, Інститут архівознавства Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського, м. Київ.); «Основні аспекти розвитку візуальної культури фотографії» (О.Л. Храмова-Баранова, Черкаський державний технологічний університет; В.С. Шкретій, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ); «З історії створення кафедри органічної хімії у Київському університеті» (Ю.І. Мушкало, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ); «З історії відкриття ефекту Ганна» (Д.С. Мізь, І.Ф. Скіцько, НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», м. Київ); «Зв'язки українських і данських науковців у галузі клітинної біології у міжвоєнний період ХХ століття» (О.І. Болдирев, Київський академічний університет); «Наукова комунікація академіка Є.К. Лазаренка з європейськими вченими крізь призму його листування» (М.С. Коломієць, Інститут архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, м. Київ), «Щодо сучасних досліджень української некрополістики» (В.В. Бурденюк, Національний заповідник «Давній Галич», м. Галич), «Інноваційний соціально-структурний проєкт “Закордонна філія вітчизняного університету”» (О. Марчук, В. Распов, Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України, м. Київ), «Організація роботи науководослідних кафедр на сторінках “Бюлетеня Народного комісаріату освіти УСРР (1920-ті рр.)”» (Ю.О. Стаднік, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»); «Роль науки в періоді криз» (О.В. Живага, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ), «Вплив політичної ідеології на довіру громадськості до науки» (Н.В. Бороздих, ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України», м. Київ).

Традицією симпозіуму є проведення фахової екскурсії для учасників. Цього року відбулася віртуальна відеоекскурсія до Музею астрономії імені Миколи Барабашова НДІ астрономії Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Міжнародний молодіжний симпозіум з історії науки, техніки та освіти «Пріоритети української науки» як мультидисциплінарний захід стимулює формування у молоді наукового світогляду та патріотизму. Це має особливо важливе значення у кризові, зокрема воєнні, періоди суспільного розвитку.

А.С. ЛИТВИНКО,
доктор історичних наук,
завідувач відділу історії та соціології науки і техніки
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»;

Т.В. БЕССАЛОВА,
кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
відділ історії та соціології науки і техніки
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»